

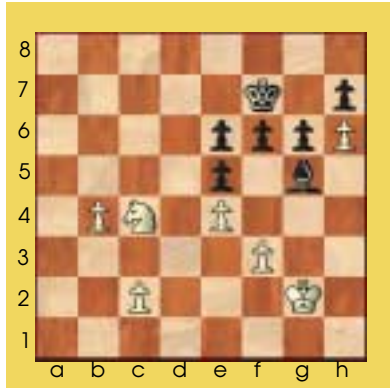
SATRAŇ OYNUYORUZ

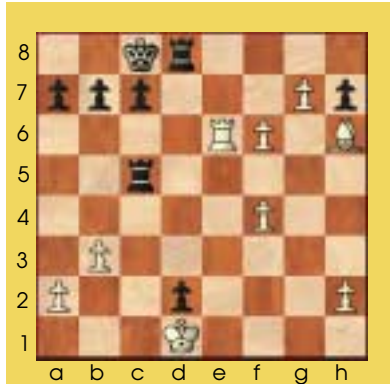
Ne Zaman Terketmeli?

“Terkederek kimse oyun kazanmamıştır” sözü ünlüdür. Ancak bazı durumlarda mata kadar oynamak gerekmez.

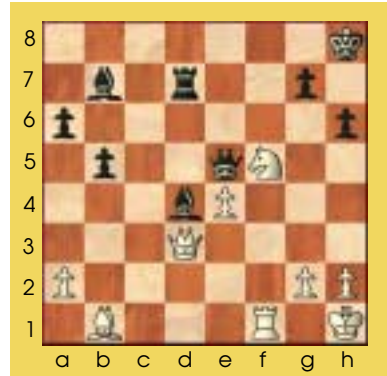
Aşağıdaki konumda sıra beyazdadır ve konum beyaza kayıptır.

Vezir kanadındaki erler göründükleri kadar güçlü değiller, çünkü siyah şah yaklaşabiliyor ve onları alabiliyor. Fil de uzaktan onları kontrol ederek hareketlerini kısıtlayabiliyor. Bu nedenle filin attan çok üstün olduğu bir konum. Ayrıca h6 eri de kaybedilmiş sayılır. Bu umutsuzluk içerisinde beyaz **38.b5** oynadı. Bu hamle üzerine inanılmaz bir durum oldu ve siyah oyunu terketti. Üstelik beyazın zamanı daha azdı. Oyundan sonra siyah, beyaz b erini şahıyla tutamadığını sandığı söyledi. Oysa 38...Şe7 39.b6 Şd7 40.Aa5 Fe3 41.b7 Şc7 42.Ac4 Fxh6'dan sonra beyaz terkedebilirdi. Siyah, kazandığı konumu terkederek beyaza bir puan armağan etmişti.

Satranç tarihinin ünlü bir yanlış terketme olayı da yukarıda diyagramını gördüğünüz **Von Popiel – Marco** Monte Carlo 1902 oyununda olmuştu. Bu konumda beyaz **36.Kd1** oynadı ve fil kaybettiğini düşünen büyükusta Marco terketti. Oysa 36...Fg1! ile hem vezir hem mat tehdidi yaparak kazanıyordu. Bazen terkedecek konumdaki kazanç hamlesini bulmak çok zordur. Buna bir örnek:

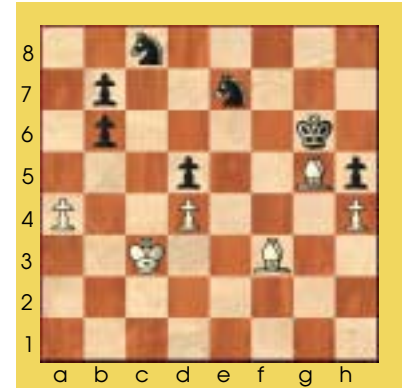

27 yıl aralıksız dünya şampiyonluğu rekorunun sahibi olan Lasker'i, ünlü değirmen kombinezonuyla yenen Meksikalı büyükusta Carlos Torre bir çoğul gösteride beyazla bu konumda terketti. Kendisine kazandıran hamleyi bulmak çok güç: **1.Kd6!! Kxd6** (1...cxd6 2.f7 Kf5 3.f8V Kxf8 4.gxf8V Kxf8 5.Fxf8) **2.g8V+ Kd8** **3.Vxd8+ Şxd8** **4.f7 Kf5** **5.f8V+ Kxf8** **6.Fxf8** her durumda bir fil fazla kalır.

Buradan çıkarmamız gereken sonuç: Terketmeyi düşündüğümüz zaman, kaybedecek bir şeyimiz zaten yoktur. Belki en saçma ve anlamsız görünen hamlelerden birisi, bizi kurtarabilir. Konumu çok dikkatli inceleyip gerçekten yapılacak hiçbir şey yoksa terketmek en uygun yoldur. Örneğin, rakibin veziri ve şahına karşı bizim yalnızca şahımız kalmışsa oyunu sürdürmemize gerek yoktur.

Aşağıdaki konum, 1951 Dünya Birinciliği maçının sondan birinci oyunu.

Beyaz Botvinnik, Siyah Bronstein. Bronstein, bir puan ileride ve bu oyunu berabere olursa, Botvinnik unvanını korumak için son oyunu kazanmak zorunda kalacak. Bu da Dünya Birinciliği seviyesinde neredeyse olanaksız bir şey.

Bu konumda oyuncular el sıkıştı ve kâğıtları imzaladılar. Durum eşit olduğundan oyun berabere bitti sanılıyordu. Bronstein'i kutlamaya gelen bir arkadaşı onun terkettiğini hayretle öğrendi ve inanamadı. Oysa Bronstein, bir er fazla olmasına karşın haklı olarak terketmişti. Diyagramı dikkatle incelersek siyahın zugzwangda (hamle yokluğu) olduğunu görürüz. Şahı oynarsa h5 erini, e7 atını oynarsa d5 erini kaybeder. c8 atıysa öbür atı, filin tehdidinden koruduğu için oynayamaz. Eğer 1...b5 oynarsa 2.axb5 b6 hamlelerinden sonra hamle yokluğu devam edecek, sonuçta d veya h erlerinden birisini kaybedecektir. İki fille bir geçer piyon iki ata karşı kazancı garantiler. Ertesi gün maçın son oyunu da berabere bitince Botvinnik şampiyonluğunu korudu. Ancak şu soru hâlâ soruluyor: “Acaba Bronstein yukarıdaki konumu terketmeseydi ne olurdu?” Sizce ne olurdu?

Abdullah Sözen
aposozen@yahoo.co.uk